C/2025/1804

2025.4.4.

P10_TA(2024)0045

A géntechnológiával módosított MON 94804 kukorica

Az Európai Parlament 2024. november 26-i állásfoglalása a géntechnológiával módosított MON 94804 kukoricát tartalmazó, abból álló vagy abból előállított termékek forgalomba hozatalának az 1829/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti engedélyezéséről szóló bizottsági végrehajtási határozat tervezetéről (D099729/02 – 2024/2841(RSP))

(C/2025/1804)

Az Európai Parlament,

— tekintettel a géntechnológiával módosított MON 94804 kukoricát tartalmazó, abból álló vagy abból előállított termékek forgalomba hozatalának az 1829/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti engedélyezéséről szóló bizottsági végrehajtási határozat tervezetére (D099729/02),

— tekintettel a géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról szóló, 2003. szeptember 22-i 1829/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([1]), és különösen 7. cikkének (3) bekezdésére és 19. cikkének (3) bekezdésére,

— tekintettel az 1829/2003/EK rendelet 35. cikkében említett Növények, Állatok, Élelmiszerek és Takarmányok Állandó Bizottságának 2024. szeptember 17-i szavazására, ahol nem nyilvánítottak véleményt,

— tekintettel a Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlására vonatkozó tagállami ellenőrzési mechanizmusok szabályainak és általános elveinek megállapításáról szóló, 2011. február 16-i 182/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 11. cikkére ([2]),

— tekintettel az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) által 2024. március 13-án elfogadott és 2024. április 26-án közzétett véleményre ([3]),

— tekintettel a géntechnológiával módosított szervezetek (GMO-k) engedélyezését kifogásoló korábbi állásfoglalásaira ([4]),

— tekintettel eljárási szabályzata 115. cikkének (2) és (3) bekezdésére,

— tekintettel a Környezetvédelmi, Közegészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Bizottság állásfoglalásra irányuló indítványára,

A. mivel 2023. február 14-én az egyesült államokbeli székhelyű Bayer CropScience LP nevében eljáró, belgiumi székhelyű Bayer Agriculture BV az 1829/2003/EK rendelet 5. és 17. cikkével összhangban kérelmet nyújtott be az illetékes holland nemzeti hatósághoz a géntechnológiával módosított MON 94804 kukoricát (a „géntechnológiával módosított kukorica”) tartalmazó, abból álló vagy abból előállított élelmiszerek, élelmiszer-összetevők és takarmányok forgalomba hozatalára vonatkozóan (a továbbiakban: „a kérelem”);

B. mivel a kérelem kiterjed a géntechnológiával módosított MON 94804 kukoricát tartalmazó vagy abból álló termékeknek a termesztéstől eltérő felhasználás céljából, nem élelmiszerként vagy takarmányként történő forgalomba hozatalára is;

C. mivel az EFSA 2024. március 13-án kedvező véleményt adott, amelyet 2024. április 26-án tettek közzé, amelyben arra a következtetésre jutottak, hogy az emberi és állati egészségre, valamint a környezetre gyakorolt lehetséges hatások tekintetében a géntechnológiával módosított kukorica ugyanolyan biztonságos, mint hagyományos megfelelője és a géntechnológiával nem módosított vizsgált kukoricafajták;

([1]) HL L 268., 2003.10.18., 1. o. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([2]) HL L 55., 2011.2.28., 13. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([3]) Az EFSA géntechnológiával módosított szervezetekkel foglalkozó tudományos testületének tudományos szakvéleménye a géntechnológiával módosított MON 94804 kukorica élelmiszerként és takarmányként való felhasználás céljából történő, az 1829/2003/EK rendelet szerinti értékeléséről (GMFF-2022-10651 kérelem), EFSA Journal, 2024 22(4):8714, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8714.
([4]) A 8. parlamenti ciklusban a Parlament 36, a 9. ciklusban pedig 38 olyan állásfoglalást fogadott el, amelyben kifogást emelt GMO-k engedélyezésével szemben.

D. mivel a géntechnológiával módosított kukoricát genetikailag úgy alakították ki, hogy mesterséges miRNS-t állítson elő, amelynek célja a gibberellinsav (GA) bioszintetikus útjában részt vevő nagyobb géncsaládon belül két gén szelektív elfojtása, ezáltal csökkentve a növény magasságát;

A mesterséges miRNS hatásaival kapcsolatos lezáratlan kérdések

E. mivel a mesterséges miRNS bevezetése nemcsak a célzott génekbe avatkozik be, hanem más szabályozó funkciókat is érint; mivel a miRNS további feldolgozáson megy keresztül a növényben, és ezáltal kölcsönhatásba lép bizonyos növényi enzimekkel; mivel hatásai sok esetben nem korlátozódnak a célgénre, hanem gyakran több száz más génfunkció metabolikus kaszkádjait foglalják magukban;

F. mivel a kérelmező nem elegendő és hiányos adatokat nyújt be a mesterséges miRNS, a sejtek további folyamataiból származó termékek, e molekulák sejtekben való perzisztenciája és más szabályozási hálózatokba való beavatkozásuk közötti kölcsönhatásokról;

G. mivel annak megállapításához, hogy a miRNS-ek nem jelentenek toxicitási kockázatot az emberekre és az állatokra nézve, az EFSA feltételezi, hogy a mesterséges miRNS gyorsan lebomlik; mivel azonban számos tanulmány – köztük az állítás alátámasztására idézett tanulmány ([5]) – arról számol be, hogy – konkrét mechanizmusokkal alátámasztva – a miRNS kinyerhető a bélből;

A csökkent gibberellinszint hatásaival kapcsolatos lezáratlan kérdések

H. mivel – amint azt a tagállamok szakértői is kiemelték ([6]) – a gibberellinek a növények különböző fiziológiai folyamatainak fő szabályozói;

I. mivel a növény mérete mellett a gibberellinek a csírázást és a virágzást is szabályozzák, szerepet játszanak a stressztűrés szabályozásában, és a különböző jelátviteli utakon – például a növényösszetételt befolyásoló fiziológiai folyamatokban – más növényi hormonokkal való összetett szabályozási hatás részét képezik; mivel a gibberellinek a növények kórokozókkal szembeni immunválaszában is szerepet játszanak;

J. mivel a kérelmező nem vizsgálta meg az e különböző folyamatokra gyakorolt hatások többségét, eltekintve a csírázásra, a virágzásra és a szemek tömegére gyakorolt lehetséges hatásoktól;

K. mivel a génkifejezést és annak a bioaktív gibberellinek előállítására és az anyagcserére gyakorolt hatását csak szabadföldi körülmények között, különleges stressztényezők nélkül vizsgálták, miközben a gibberellinsav köztudottan számos biotikus és abiotikus stresszreakcióban érintett;

Az importált takarmánytól való függőség csökkentése

L. mivel a Covid19-válság és a még folyamatban lévő ukrajnai háború egyik tanulsága az, hogy az Uniónak véget kell vetnie az egyes kritikus anyagoktól való függőségnek; mivel a Christophe Hansen biztosjelöltnek címzett megbízólevélben Ursula von der Leyen, a Bizottság elnöke arra kéri őt, hogy vizsgálja meg a kritikus fontosságú áruk behozatala csökkentésének módjait ([7]);

A tagállami illetékes hatóságok és az érdekelt felek észrevételei

M. mivel a tagállamok a három hónapos konzultációs időszak alatt számos kritikai észrevételt nyújtottak be az EFSA-hoz ([8]), többek között azt, hogy a gibberellinek a növények különböző élettani folyamatainak fő szabályozói, különösen a biotikus és abiotikus stresszorokkal kapcsolatban, és hogy a kérelmező által szolgáltatott adatok hiányosak a csökkentett gibberellinszintek e folyamatokra gyakorolt lehetséges hatásának értékeléséhez, és hogy a szántóföldi kísérletek sokfélesége nem elegendő; mivel a tagállamok azt is bírálták, hogy nem állnak rendelkezésre

([5]) Dávalos, A., Henriques, R., Latasa, M. J., Laparra, M., & Coca, M. (2019). A nem kódoló RNS-re (ncRNS) vonatkozó alapinformációk szakirodalmi áttekintése az ncRNS-alapú, géntechnológiával módosított élelmiszer- és takarmánynövények kockázatértékelésének támogatása érdekében. EFSA Supporting Publications, 16(8), EN-1688. https://doi.org/10.2903/sp.efsa.2019.EN-1688.

([6]) Az EFSA géntechnológiával módosított szervezetekkel foglalkozó tudományos testülete tudományos szakvéleményének 8. melléklete a géntechnológiával módosított MON 94804 kukorica élelmiszerként és takarmányként való felhasználás céljából történő, az 1829/2003/EK rendelet szerinti értékeléséről (GMFF-2022-10651 kérelem), EFSA Journal, 2024 22(4):8714, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8714

([7]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en

([8]) https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/action/downloadSupplement?doi=10.2903%2Fj.efsa.2024.8714&file=efs28714-sup-0008-Annex8.pdf.

adatok a növényben a mesterséges miRNS lehetséges hosszú távú stabilitása által jelentett kockázatokra vonatkozóan, vagy hogy kockázatot jelent az, hogy a módosított DNS nem elhanyagolható része kinyerhető állati vagy emberi bélből, valamint kifogásolták, hogy a benyújtott adatok nem bizonyítják, hogy valószínűtlen volna a növényekről a baktériumokra való génátvitel;

N. mivel az 1829/2003/EK rendelet egyfelől rögzíti, hogy a géntechnológiával módosított élelmiszerek vagy takarmányok nem gyakorolhatnak kedvezőtlen hatást az emberi egészségre, az állati egészségre vagy a környezetre, másfelől pedig előírja a Bizottság számára, hogy határozatainak megszövegezése során vegye figyelembe az uniós jog minden vonatkozó rendelkezését és a vizsgált ügy szempontjából releváns egyéb jogos tényezőket;

Nem demokratikus döntéshozatal

O. mivel a Parlament a 8. parlamenti ciklusban összesen 36 olyan állásfoglalást fogadott el, amelyben kifogásolta az élelmiszernek és takarmánynak szánt GMO-k forgalomba hozatalát (33 állásfoglalás), valamint a GMO-k Unión belüli termesztését (három állásfoglalás); mivel a 9. parlamenti ciklusban a Parlament 38 kifogást fogadott el GMO-k forgalomba hozatala ellen;

P. mivel a Bizottság – annak ellenére, hogy elismeri a demokratikus hiányosságokat, a tagállamok támogatásának hiányát és a Parlament kifogásait – továbbra is folytatja a GMO-k engedélyezését;

Q. mivel nincs szükség jogszabály-módosításra ahhoz, hogy a Bizottság elállhasson a GMO-k engedélyezésétől olyan esetben, amikor a fellebbviteli bizottságban nincs meg a tagállamok minősített többségének támogatása ([9]);

R. mivel az 1829/2003/EK rendelet 35. cikkében említett Növények, Állatok, Élelmiszerek és Takarmányok Állandó Bizottsága 2024. szeptember 17-i szavazása során nem nyilvánított véleményt, ami azt jelenti, hogy az engedélyezést nem támogatta a tagállamok minősített többsége;

1. úgy véli, hogy a bizottsági végrehajtási határozat tervezete túllépi az 1829/2003/EK rendeletben meghatározott végrehajtási hatásköröket;

2. úgy véli, hogy a bizottsági végrehajtási határozat tervezete nem felel meg az uniós jognak, mivel nem egyeztethető össze az 1829/2003/EK rendelet célkitűzésével, azaz a 178/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([10]) meghatározott általános alapelvekkel összhangban azzal, hogy a belső piac hatékony működésének biztosítása mellett alapul szolgáljon az emberi élet és egészség, az állatok egészsége és az állatjólét, valamint a környezeti és fogyasztói érdekek magas szintű védelmének biztosításához a géntechnológiával módosított élelmiszerekkel és takarmányokkal kapcsolatban;

3. felkéri a Bizottságot, hogy vonja vissza végrehajtási határozata tervezetét és nyújtson be új tervezetet a bizottságnak;

4. üdvözli, hogy a Bizottság a képviselőknek címzett 2020. szeptember 11-i levelében végül elismerte, hogy a GMO-kra vonatkozó engedélyezési határozatoknál figyelembe kell venni a fenntarthatóságot ([11]); ugyanakkor mély csalódottságának ad hangot amiatt, hogy a Bizottság azóta is folytatja GMO-k behozatalának engedélyezését, jóllehet a Parlament ezt ellenzi és a tagállamok többsége ellene szavaz;

5. ismételten sürgeti a Bizottságot, hogy vegye figyelembe az Unió nemzetközi megállapodások – például a Párizsi Megállapodás, a biológiai sokféleségről szóló ENSZ-egyezmény és az Egyesült Nemzetek Szervezetének fenntartható fejlesztési céljai – szerinti kötelezettségeit; ismételten kéri, hogy a végrehajtási jogi aktusok tervezetéhez mellékeljenek indokolást arról, hogy azok hogyan tartják tiszteletben a „ne árts” elvet ([12]);

6. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak, valamint a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek.

([9]) A 182/2011/EU rendelet 6. cikkének (3) bekezdése szerint ha nincs meg a tagállamok minősített többsége a fellebbviteli bizottságban, az Európai Bizottság az engedélyezést „folytathatja”, nem pedig „köteles folytatni”.

([10]) Az Európai Parlament és a Tanács 178/2002/EK rendelete (2002. január 28.) az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról (HL L 31., 2002.2.1., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

([11]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([12]) Az Európai Parlament 2020. január 15-i állásfoglalása az európai zöld megállapodásról (HL C 270., 2021.7.7., 2. o.), 102. bekezdés.